

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Ενότητα 7: Αναπτυξιακοί Άξονες, Δράσεις και Φυσικοί Πόροι

Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου
Τμήμα Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

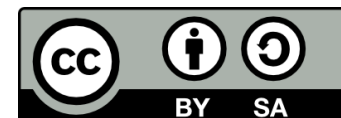

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Τύποι δράσεων.
2. Αναπτυξιακοί άξονες.
3. Στρατηγική της ανάπτυξης.
4. Πολιτικές για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.
5. Τοπική ανάπτυξη.
6. Βασικές κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδιασμού.
7. Θεματικές ενότητες.
8. Τοπικά παραδοσιακά προϊόντα.

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

9. Κατάρτιση πληθυσμού.
10. Ανάπτυξη και ΤΠΕ.
11. Τοπική τουριστική ανάπτυξη και ΤΠΕ.
12. Τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα.
13. Εναλλακτικός τουρισμός.
14. Ορεινή ανάπτυξη.
15. Ορεινή ανάπτυξη και ΤΠΕ.

Τύποι δράσεων

Ειδικοί τύποι δράσεων στις προτεραιότητες των προγραμμάτων:

- Η Ανάπτυξη της Καινοτομίας.
- Η Αστική Ανάπτυξη.
- Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της Υπαίθρου.

Αναπτυξιακοί άξονες 1/2

Ένα πρόγραμμα θα πρέπει να κινείται στους εξής αναπτυξιακούς άξονες:

- Κινητοποίηση και αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών φυσικών πόρων της χώρας (με ανάλογες πιστώσεις και επενδύσεις).
- Δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για ισορροπημένη ανάπτυξη της χώρας.
- Καθορισμός των αστικών κέντρων
 - δηλαδή των πόλων ανάπτυξης, με αυτάρκεια κοινωνικών υπηρεσιών και ολοκληρωμένων πολεοδομικών και οικονομικών συγκροτημάτων.

Αναπτυξιακοί άξονες 2/2

- Κάμψη και μείωση του ρυθμού αύξησης της συγκέντρωσης οικονομικών δραστηριοτήτων στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Προστασία και βελτίωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος στις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες.
- Αύξηση της παραγωγικότητας, βελτίωση των υποδομών στην περιφέρεια και αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων του δημόσιου τομέα.
- Συνειδητοποίηση του περιφερειακού προβλήματος και ένταξη όλων των περιφερειακών προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης στα εθνικά προγράμματα.

Στρατηγική της ανάπτυξης

- Η στρατηγική της ανάπτυξης πρέπει να αποτελείται από μέτρα που βασίζονται στο τοπικό πλεονέκτημα και να στοχεύει στην κατάρτιση και την επαγγελματική ένταξη των πολιτών για τη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού στην περιφέρεια και την αύξηση του εισοδήματος.
- Συνεισφέρει στην επίτευξη του στόχου της περιφερειακής ανάπτυξης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κοινωνιών στην περιφέρεια και ειδικά στις απομακρυσμένες περιοχές, μέσω των αντίστοιχων αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Πολιτικές για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας

Για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιφέρεια απαιτούνται οι πολιτικές:

- Φυσική και κοινωνική υποδομή.
- Εκπαίδευση και κατάρτιση τοπικού πληθυσμού.
- Δημιουργία κέντρων «επώασης» επιχειρήσεων.

Τοπική ανάπτυξη

- Η ανάπτυξη μιας περιοχής σε τοπικό επίπεδο αποτελεί τη σχεδιασμένη αλλαγή, σε κοινοτικό επίπεδο, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης της τοπικής κοινωνίας και μπορεί να υποβοηθείται από ένα φορέα αλλαγής ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή συμμετοχή των πολιτών στον προσδιορισμό του περιεχομένου του τοπικού προγράμματος αλλαγής όσο και στη διαδικασία υλοποίησής του.
- Ο χωροταξικός σχεδιασμός για την αειφορική ανάπτυξη σημαίνει ανάπτυξη με σεβασμό στις πολιτισμικές και φυσικές ιδιαιτερότητες, και εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την κοινωνική ευημερία του τοπικού πληθυσμού.

Βασικές κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδιασμού 1/2

- Οι βασικές κατευθύνσεις του χωροταξικού σχεδιασμού προσδιορίζονται από τρεις στόχους:
 - την προώθηση της κοινωνικό-οικονομικής συνοχής,
 - τη συνετή διαχείριση και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς,
 - την επιδίωξη της ολοκληρωμένης και ανταγωνιστικής ανάπτυξης όλων των περιοχών.

Βασικές κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδιασμού 2/2

- Ο ρόλος του χωροταξικού σχεδιασμού είναι καθοριστικός ως πολιτική συντονισμού και εξειδίκευσης
 - των επί μέρους τομεακών πολιτικών,
 - της κατανομής των οικισμών,
 - των δραστηριοτήτων και των υποδομών στο χώρο,
 - και της προστασίας των φυσικών οικοσυστημάτων.

Θεματικές ενότητες

Οι θεματικές ενότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν για την υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης και αναφέρονται σε παραγωγικούς τομείς είναι μεταξύ άλλων

- τα παραδοσιακά τοπικά προϊόντα,
- η μεταποίηση και η εμπόρια των προϊόντων,
- οι γυναικείοι συνεταιρισμοί,
- ο τουρισμός και
- η ανάπτυξη προϊόντων πληροφορικής.

Τοπικά παραδοσιακά προϊόντα

- Ένας από τους βασικούς άξονες τοπικής ανάπτυξης είναι τα τοπικά εμπορικά ή/και παραδοσιακά προϊόντα, με έμφαση στη λεπτομερή καταγραφή τους με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και την παραγωγή και διανομή ψηφιακού χάρτη τοπικών προϊόντων.

Κατάρτιση πληθυσμού

Σεμινάρια και κατάρτιση του πληθυσμού για

- νέες εξειδικευμένες αποδοτικές καλλιέργειες,
- νέες μεθόδους παραγωγής βιοτεχνικών και οικοτεχνικών προϊόντων & προϊόντων τοπικών συνεταιρισμών,
- βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, την χρήση κατάλληλης συσκευασίας,
- μεθόδους αποτελεσματικής προώθησης της παραγωγής,
- επαναφορά παλαιάς τεχνογνωσίας στη βιοτεχνία,
- κατάρτιση και δημιουργία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στον τομέα της διατήρησης της κληρονομιάς αλλά και στο χώρο των υπηρεσιών αγροτουρισμού, εναλλακτικού τουρισμού, κ.λπ.

Ανάπτυξη και ΤΠΕ

Ο συνετός σχεδιασμός ανάλογων μοντέλων ανάπτυξης που ενσωματώνουν τις διαδικτυακές υπηρεσίες και αξιοποιούν τις Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών - ΤΠΕ μπορεί να συμβάλλει

- τόσο στην οικονομική σταθερότητα όσο και
- στην σταθερότητα και προστασία του περιβάλλοντος.

Τοπική τουριστική ανάπτυξη και ΤΠΕ 1/2

- Μεταξύ των βασικών αναπτυξιακών στόχων είναι και η βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής και η τουριστική του ανάπτυξη που θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα στη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού και στην προώθηση εμπορικών δραστηριοτήτων.
- Η στρατηγική της τουριστικής ανάπτυξης βασίζεται στην προβολή τοπικών δεδομένων και στην εξυπηρέτηση του πολίτη για την ανεύρεση σχετικών πληροφοριών τόσο για την περιοχή όσο και για τις υποδομές.

Τοπική τουριστική ανάπτυξη και ΤΠΕ 2/2

- Η διεθνής εμπειρία, αλλά και ανάλυση αγοράς στους κυριότερους αγροτουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας καταδεικνύουν τον αγροτουρισμό στην Ελλάδα ως ένα βασικό μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής περιφέρειας και μια συνεχώς «αναπτυσσόμενη βιομηχανία» (Καραγιάννης, 2006).
- Η ανάρτηση ιστοσελίδων στο διαδίκτυο που προβάλλουν μια περιοχή μπορούν παράλληλα να υποστηρίξουν τις τοπικές προσπάθειες αλλά και να προάγουν επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα

- Ο τουρισμός διακρίνεται σε
 - i. εσωτερικό εγχώριο τουρισμό (domestic tourism), ο οποίος περιλαμβάνει τις τουριστικές μετακινήσεις εντός της χώρας
 - ii. τουρισμό των αλλοδαπών ή εισερχόμενο τουρισμό (inbound tourism), ο οποίος περιλαμβάνει τις ελεύσεις με τουριστικό σκοπό των αλλοδαπών.
- Μια άλλη διάκριση με ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα είναι σε:
 - i. «μαζικό» τουρισμό και
 - ii. εναλλακτικό τουρισμό.

Εναλλακτικός τουρισμός 1/4

- **Αγροτουρισμός**
 - σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με μια αγροτική εκμετάλλευση που επιτρέπει αλληλεπίδραση μεταξύ τοπικού πληθυσμού και επισκεπτών.
- **Οικοτουρισμός**
 - απόλαυση και εκτίμηση του φυσικού περιβάλλοντος, των πολιτισμικών και ανθρωπογενών στοιχείων του παρόντος και του παρελθόντος.
- **Επαγγελματικός/συνεδριακός τουρισμός.**

Εναλλακτικός τουρισμός 2/4

- **Πολιτιστικός τουρισμός**
 - με στόχο την επαφή με τα τοπικά πολιτιστικά δρώμενα, π.χ. γιορτή κάστανου, καρναβάλι, κ.λπ.
- **Θρησκευτικός τουρισμός**
 - σε τόπους λατρείας, μονές, εκκλησίες, κλπ.
- **Τουρισμός υγείας, ιαματικός τουρισμός**
 - συμμετοχή σε προγράμματα υγείας, ευεξίας, πρόληψης, αποκατάστασης Κοινωνικός τουρισμός, επιδοτούμενος από την πολιτεία για πολίτες χαμηλών εισοδημάτων,

Εναλλακτικός τουρισμός 3/4

- **Κοινωνικός τουρισμός**
 - επιδοτούμενος από την πολιτεία για πολίτες χαμηλών εισοδημάτων,
- **Θαλάσσιος τουρισμός**
 - π.χ. κολύμβηση, αναψυχή στην παραλία, καταδύσεις, θαλάσσια σπορ, κλπ.
- **Αθλητικός τουρισμός**
 - συμμετοχή σε αγώνες, αθλήματα & αγωνίσματα, π.χ. ορειβατικός τουρισμός, extreme sports, κ.λπ
- **Γεωτουρισμός**
 - σε περιοχές με σημαντικά γεωλογικά μνημεία και σχηματισμούς, π.χ. μετέωρα, κ.λπ

Εναλλακτικός τουρισμός 4/4

- Εκπαιδευτικός τουρισμός.
- Ορεινός τουρισμός.
- Χειμερινός τουρισμός.

Συνήθως η τουριστική ελκυστικότητα μιας περιοχής ενισχύεται από πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που ασκούνται ταυτόχρονα.

Ορεινή ανάπτυξη

- Βασική προϋπόθεση είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων αλλά και την παράλληλη διασύνδεσή τους με τον οικονομικό και λειτουργικό χώρο της κάθε περιφέρειας.
- Η υπέρβαση της υφισταμένης απομόνωσης του ορεινού όγκου είναι δυνατόν να επιτευχθεί με:
 - την αναβάθμιση, ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
 - από την προσαρμογή της οικονομίας στις διεθνείς εξελίξεις, την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των υποδομών και κυρίως των οδικών αξόνων, ως αξόνων για παραγωγικούς σκοπούς, αναψυχή και αναγνώριση του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου.

Ορεινή ανάπτυξη και ΤΠΕ

- Μια ορεινή περιοχή είναι εύκολο να εντοπισθεί ως τόπος τουριστικού προορισμού με την ανάπτυξη διαδραστικού υλικού, π.χ. ανάπτυξη ιστοσελίδας.
- Η ιστοσελίδα απαιτείται να συνδεθεί σε σχετικές πύλες στο διαδίκτυο (portal) και ευρετήρια με θεματικές ενότητες που απευθύνονται σε κοινό με ενδιαφέροντα, όπως είναι οι ορεινές δραστηριότητες, ο τουρισμός (αγροτουρισμός, χειμερινός τουρισμός, εναλλακτικός τουρισμός, ορεινή κατασκήνωση, κ.λπ), ορεινά αθλήματα (αναρρίχηση, ορειβασία, ορεινή ποδηλασία, προσανατολισμός, κ.λπ.), ακραία αθλήματα (extreme sports), περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα, φωτογραφία, κυνήγι, κ.λπ.

Βιβλιογραφία 1/2

- Αραμπατζής, Γ. Και Πολύζος, Σ. 2008. Φυικοί Πόροι, Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Εκδόσεις Τζιόλα. Θεσσαλονίκη
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2014. Περιφερειακή Ανάπτυξη. Ψηφιακές πανεπιστημιακές παραδόσεις. Πηγή στο διαδίκτυο: http://www.for.auth.gr/uploads/pages/B11_γ_Α_Α_Α_Ε_Ι_2014_γ_γ_Α_Ε_Α.pdf
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2010. Αξιοποίηση του Διαδικτύου για την προβολή μονάδων οικο-αγροτουρισμού στην Ελλάδα, στα πλαίσια της νέας στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης με χρονικό ορίζοντα το 2020. 16^ο Επιστημονικό Συνέδριο Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων.

Βιβλιογραφία 2/2

- Λαδιάς, Χ. 2014. Ειδικά Θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου. «Περιφερειακή Ανάπτυξη. Αναπτυξιακοί Άξονες, Δράσεις και Φυσικοί Πόροι». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS390/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χριστιάνα Κολιούσκα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

